

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญต่อทุกสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพราะการศึกษาเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต เพื่อการทำงานและการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบสังคมที่ตนอาศัยอยู่ รัฐบาลเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาแห่งชาติว่า การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าได้ในทุก ๆ ทาง<sup>1</sup> จะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้เป็นอย่างดี ผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาคงพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว<sup>2</sup> ซึ่งพระราชทานแก่นักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เมื่อปี 2427 มีใจความว่า

"วิชาหนังสือเป็นวิชาที่นับถือ และเป็นที่สรรเสริญมาแต่โบราณว่าเป็นวิชาอย่างประเสริฐ ซึ่งผู้ที่นับ นับแต่พระมหากษัตริย์เป็นต้น จนตลอดราษฎรพลเมืองสุ่มควรร และจำเป็นจะต้องรู้ เพราะเป็นวิชาที่อาจทำให้งานทั้งปวงสำเร็จไปได้ทุกสิ่งทุกอย่าง โดยคุณทรงจำ ว่าเรียนและ เป็นวิชาที่ทูลใหญ่ใฝ่ใญ่มีความฉลาดใคร่รู้ ใฝ่ใญ่ขึ้นถึงว่าคนใดจะเป็นผู้มีปัญญาไม่ว่าหนังสือ แ่ผู้หนึ่งไม่มีปัญญาหนังสือ ผู้ที่ไม่มีปัญญานั้น มักจะก็เทียมเท่าผู้ที่ไม่มีปัญญาหรือดีขึ้นไปกว่าก็มีโดยมาก"

แต่เดิมทีเดียว สถาบันการศึกษาชั้นสูงของไทย ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์ฝึกอบรม

---

<sup>1</sup>วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, "คำแถลงนโยบายของจอมพลถนอม กิตติขจร ต่อรัฐสภา," 9 (เมษายน - ตุลาคม, 2513), 180.

<sup>2</sup>ประยูร ลิทธิพันธ์, ตามรอยบาทพระพุทธรูปเจ้าหลวง (พระนคร : สำนักพิมพ์สยาม, 2514), หน้า 473.

ข้าราชการฝ่ายบริหารของรัฐบาล<sup>3</sup> และแม้ในปัจจุบันก็ตาม ระบบการศึกษาของไทยก็กลายเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับตำแหน่งที่สำคัญ ๆ และจะสามารถทราบได้ว่าบุคคลไหนเป็นคนชั้นปกครอง ถ้าเพียงแต่ดูระดับการศึกษาของเขาเท่านั้น<sup>4</sup>

เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญมากดังกล่าวดังนี้ และทุกคนก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญนั้น ๆ เป็นอย่างดี ผู้ปกครองนักเรียนจึงพยายามส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ และมีจำนวนไม่น้อยที่พยายามส่งบุตรหลานของตนเข้ามาศึกษาในเขตที่มีความเจริญมากกว่าท้องถิ่นที่ตนอาศัย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย

จากการสำรวจนักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดพระนครและธนบุรี ของ ศรีนวล เจียจันทรพงษ์ และคณะ<sup>5</sup> ในปีพุทธศักราช 2501 พบว่า มีนักเรียนย้ายเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาของกองโรงเรียนรัฐบาล ในชั้นมัธยมต้น 32.05 % มัธยมปลาย 47.67 % และเตรียมอุดมศึกษา 20.27 % ทั้งนี้พบสาเหตุการที่เข้ามาศึกษาต่อก็เพราะคิดว่า โรงเรียนในเขตพระนครและธนบุรี ทำการสอนดีกว่าโรงเรียนในจังหวัดของตน และจากการสำรวจภูมิฐานะของนักเรียน

---

<sup>3</sup>อาร์ชบิชอป บ็อบบี้ ฮอว์ (ดร.) และ ช่าง บั้วศรี (ดร.), "การวิเคราะห์และคาดการณ์ความต้องการอาจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย" การศึกษาในประเทศไทย (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและสภาการศึกษาแห่งชาติ: 2511), หน้า 1.

<sup>4</sup>ริชาร์ด เจ แกรนท์, "นิสิตนักศึกษากับการศึกษาในมหาวิทยาลัย," การศึกษาในประเทศไทย (กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสภาการศึกษาแห่งชาติ: 2511), หน้า 1.

<sup>5</sup>ศรีนวล เจียจันทรพงษ์ และคณะ, "การสำรวจนักเรียนต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ ปรินธิภาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2501).

ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ของกระทรวงศึกษาธิการ<sup>6</sup> ในปีพุทธศักราช 2512 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนจากต่างจังหวัดประมาณ 10 % ของจำนวนนักเรียนที่โรงเรียนส่วนกลางสามารถรับไว้ได้ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนจากต่างจังหวัด 27 %

ความโน้มเอียงในระบบการศึกษาของไทยนั้น ส่วนใหญ่จะจัดอยู่ในเมือง จะเห็นได้ว่าในจำนวนผู้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยในปีพุทธศักราช 2510 จำนวน 8,230 คน นั้น เป็นคนที่มาจากเขตที่มีสิ่งแวดล้อมแบบในเมืองถึง 69.39 % นอกนั้นมาจากชนบท<sup>7</sup>

จากสถิติต่าง ๆ ข้างตน จะเห็นว่าในแต่ละปีจะมีนักเรียนจากต่างจังหวัดย้ายเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนมาก ซึ่งทุกคนต่างก็หวังความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพในอนาคตด้วยกันทั้งนั้น แต่อาจจะศึกษาออกไปอยู่ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เช่น ขนอภัยวนวิทย์ หลวงอรธดิวิภาคไพศาลย์<sup>8</sup> และบุคคลอื่นอีกเป็นจำนวนไม่น้อย ต่างก็ผ่านการศึกษาระดับต้นจากโรงเรียนในเขตต่างจังหวัด หรือโรงเรียนนอกเมือง และโรงเรียนในชนบท จึงทำให้เกิดปัญหาว่า การที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือไม่ขึ้นอยู่กับเขตที่ตั้งของโรงเรียนที่เคยเรียนมาจริงหรือไม่ ประกอบกับการศึกษาวิชาการสำรวจโรงเรียน (School Survey) ประชุมสุข อาชวอร่ารุ่ง (ศาสตราจารย์ คร.) ก็ได้กล่าวสนับสนุนว่าควรมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควบคู่ปรกฏจากข้อสังเกตว่ามีผู้ใหญ่หลายท่านที่ได้รับการศึกษาเบื้องต้นมาจากชนบท จากโรงเรียนประชาบาล ก็สามารถมีความเจริญงอกงามในหน้าที่การงานถึงขั้นอธิบดี ข้าราชการชั้นพิเศษ เห็นอยู่หลายท่านด้วยกันจึง

<sup>6</sup> กอ สวัสดิคพานิช, "การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย," วารสารสภาการศึกษา 4 (เมษายน, 2513), 23 - 24.

<sup>7</sup> แครฟท์, เรื่องเดิม, หน้า 34 - 35.

<sup>8</sup> คณะรัฐประศาสนศาสตร์, ใครเป็นใครในประเทศไทย (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2506), หน้า 2653, 2674.

เป็นที่น่าสงสัยว่าการศึกษาเล่าเรียนจะเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามของบุคคลจริงหรือไม่ ในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยก็มีความสนใจในปัญหานี้เป็นอย่างมาก จึงทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแล้ว และที่ศึกษาเฉพาะกับข้าราชการก็เพราะว่าในสังคมไทยนั้นนิยมการเป็นข้าราชการมากกว่าอาชีพอื่น และระบบราชการมีการแบ่งชั้นหน้าที่การงานตามความสามารถอยู่อย่างเป็นระเบียบแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่า การศึกษาถึงภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จึงควรศึกษาจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และเพื่อจะให้การวิจัยครั้งนี้ได้ผลเด่นชัดขึ้น จึงทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่กับข้าราชการชั้นผู้น้อย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า เขตที่ตั้งของโรงเรียน ประเภทของโรงเรียน สัมฤทธิผลทางการเรียน ในทุกระดับการศึกษา และระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของบุคคล จะมีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยหรือไม่ ถ้าหากว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญ ก็หมายความว่า เขตที่ตั้งของโรงเรียน ประเภทของโรงเรียน สัมฤทธิผลทางการเรียน และระดับการศึกษาขั้นสูงสุด อาจจะมีผลต่อการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อย ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสนใจส่งเสริมและปรับปรุงโรงเรียนในเขตนอกเมืองและชนบท ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการลดจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนในกรุงเทพมหานคร และทำให้การศึกษาในเขตในเมืองและนอกเมืองมีความเท่าเทียมกัน นอกจากนี้จะทำให้ทราบคตินิยมที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยยึดมั่น ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และคตินิยมที่ยึดมั่นนั้นมีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อย หรือไม่ เพียงไร คตินิยมใดที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ยึดมั่น และทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ก็จะได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของข้าราชการรุ่นหลังต่อไป

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาว่าเขตที่ตั้งของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย

มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อยเพียงไร

2. เพื่อศึกษาวาประเภทของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยเพียงไร

3. เพื่อศึกษาวาสัมฤทธิผลทางการเรียนของบุคคลในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยเพียงไร

4. เพื่อศึกษาวาระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบุคคล มีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยเพียงไร

5. เพื่อสำรวจวาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยยึดถือคคิทธิรรมใคใบบ้างในการปฏิบัติงาน และคคิทธิรรมในนใจะมีความสัมพันธ์กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อยเพียงไร

#### ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาถึงภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อย โดยถือว่าเขตที่ตั้งของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สัมฤทธิผลทางการเรียน ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และคคิทธิรรม เป็นตัวแปรต้น (Independent Variable) ระดับข้าราชการ คือ การเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อย เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable)

2. ผู้วิจัยจะศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และข้าราชการชั้นผู้น้อยที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยไม่ได้พิจารณาบังชดลงไปว่าเป็นข้าราชการในกระทรวงใคกระทรวงในนใ และจะพิจารณาส่วนรวมแล้วสรุปใคว้อย่างตามจำนวนที่ใตองการ

### 3. ภูมิหลังทางการศึกษา จะครอบคลุมถึง เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เขตที่ตั้งของ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยแบ่งเขตที่ตั้งของ โรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น เป็น 3 เขต คือ โรงเรียนในเมือง โรงเรียนนอกเมือง และโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล เขตที่ตั้งของ โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 เขต คือ โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในเขตต่างจังหวัด ส่วนในระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 เขต คือ สถาบันการศึกษาภายในประเทศ และสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ที่แบ่งเช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มีอยู่ทั่วไปทุกท้องถิ่น โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนมากจะอยู่ในเขตในเมืองเท่านั้น จึงแบ่งเป็นเขตกรุงเทพมหานครกับเขตต่างจังหวัด

3.2 ประเภทของ โรงเรียน ในระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนประชาบาล ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

3.3 สัมฤทธิผลทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ คนที่เรียนเก่ง คนที่เรียนปานกลาง และคนที่เรียนไม่เก่ง

3.4 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลงมา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับอนุปริญา และระดับปริญาตรีถึง ปริญาเอก

4. คติธรรมที่ข้าราชการยึดมั่นในการปฏิบัติงานนั้น ไม่จำกัดขอบเขตในการตอบ

5. ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เขตที่ตั้งของ โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา ประเภทของ โรงเรียน สัมฤทธิผลทางการเรียน ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด กับการเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นผู้น้อย

6. ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาคุณค่าไปถึงสาเหตุอื่นที่อาจทำให้ตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานแตกต่างกัน

7. ข้อมูลใดที่ไม่ตรงกับลักษณะตามที่กำหนดไว้จะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น ผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการสมัครสอบหรือเรียนในต่างประเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ถือว่าคำขอที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นคำขอที่เชื่อถือได้
2. ผู้วิจัยถือว่า ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการทหารและตำรวจที่มีตำแหน่งเป็นข้าราชการชั้นพิเศษ หรือเทียบเท่าขึ้นไป และมียศตั้งแต่พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี และพลตำรวจตรีขึ้นไป เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการทหารและตำรวจ ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นข้าราชการชั้นโทลงมา มียศตั้งแต่ร้อยเอก เรือเอก เรืออากาศเอก และ ร้อยตำรวจเอกลงมา เป็นผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน
3. ผู้วิจัยถือว่า เขตที่ตั้งของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น คือโรงเรียนในเมือง โรงเรียนนอกเมือง โรงเรียนในชนบทที่ห่างไกลเขตที่ตั้งของโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในเขตต่างจังหวัด เขตที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือสถาบันการศึกษาในประเทศ และสถาบันการศึกษาต่างประเทศ มีความแตกต่างกัน และสามารถให้คะแนนได้ตามความเจริญของท้องถิ่น
4. ผู้วิจัยถือว่าประเภทของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น คือโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนประชาบาล ประเภทของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย คือโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ มีความแตกต่างกัน และสามารถให้คะแนนได้ตามคุณภาพของโรงเรียนโดยส่วนรวมในแต่ละประเภท
5. ผู้วิจัยถือว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในทุกๆระดับการศึกษา คือคนที่เรียนเก่ง คนที่เรียนปานกลาง และคนที่เรียนไม่เก่ง สามารถให้คะแนนได้ตามระดับความสามารถ
6. เนื่องจากช่วงเวลาที่ยังไม่มีกำหนดเขตเทศบาล ฉะนั้นการกำหนดเขตที่ตั้งของโรงเรียนเพื่อการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดตามเขต หลังจากมีการกำหนดเขตเทศบาลแล้ว
7. การให้คะแนนจะให้ในช่วงเท่ากันหมด เช่น ข้าราชการที่เรียนจากโรงเรียนใน

เมือง ให้ 3 คะแนน เรียนจากโรงเรียนนอกเมือง ให้ 2 คะแนน และเรียนจากโรงเรียน  
ในชนบท ให้ 1 คะแนน

### ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ อาจเกิดความคลาดเคลื่อนไม่สมบูรณ์ได้เนื่องจาก

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบไม่ตรงกับความจริง อาจเนื่องจากความอาย หรือ  
การจำเหตุการณ์ได้ไม่แน่ชัด

2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ค้นคว้าถึงสาเหตุที่อื่นที่อาจจะมีอิทธิพลต่อความ  
ก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคคล นอกจากศึกษาคติธรรมประจำใจ และการตัดสินใจเกี่ยวกับ  
คติธรรม บางครั้งก็มองได้สองแง่ จึงยากแก่การพิจารณา

3. ระยะเวลาที่ข้าราชการบางท่านศึกษาอยู่นั้น เป็นช่วงระยะที่เกิดสงคราม  
ทำให้การวัดผลการเรียนในระยะนั้นมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง และการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลทาง  
การเรียนในระดับอุดมศึกษานั้นพิจารณาได้ยาก เพราะในระดับอุดมศึกษาไม่สามารถเปรียบเทียบ  
เทียบผลการเรียนของแต่ละบุคคลกับนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละชั้นได้ จึงใช้การประมาณเท่านั้น  
ฉะนั้นจึงอาจทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ได้มา คลาดเคลื่อนตามไปด้วย

4. การให้คะแนนตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยถือความเจริญของท้องถิ่นและ  
ตามประเภทของโรงเรียน โดยถือคุณภาพของโรงเรียนเป็นเกณฑ์นั้น ผู้วิจัยพิจารณาตาม  
ความเข้าใจหรือความรู้สึกของคนส่วนมาก ซึ่งอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

### คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภูมิหลังทางการศึกษา หมายถึง ประวัติเกี่ยวกับการศึกษาของบุคคล ซึ่งจะครอบคลุม  
กลุ่มถึงเขตที่ตั้งของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ประเภทของโรงเรียน สัมฤทธิ์ผลทาง  
การเรียน ในทุกระดับการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตลอด  
จนการศึกษาขั้นสูงสุดที่บุคคลนั้นได้รับ

ระดับข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการในระดับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการ



ชั้นผู้น้อย ซึ่ง

ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หมายถึง ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการทหารและตำรวจ ที่มีตำแหน่ง ข้าราชการชั้นพิเศษหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือมียศ ตั้งแต่ พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี และ พลตำรวจตรีขึ้นไป

ข้าราชการชั้นผู้น้อย หมายถึง ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการทหารและตำรวจ ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีตำแหน่ง ตั้งแต่ ข้าราชการชั้นโทหรือเทียบเท่า ลงมา หรือมียศตั้งแต่ ร้อยเอก เรือเอก เรืออากาศเอก และ ร้อยตำรวจเอก ลงมา เพราะอายุ 40 ปีขึ้นไปแล้วน่าจะไต่ตำแหน่งและยศสูงกว่านี้

เขตที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่ในเขตในเมืองหรือเขตนอกเมือง หรือในชนบทที่ห่างไกล แบ่งเป็น 3 เขต คือ

โรงเรียนในเมือง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนคร และเขตเทศบาลเมือง

โรงเรียนนอกเมือง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบล และเขตสุขาภิบาล

โรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล และอยู่ห่างไกลการคมนาคม

ประเภทของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนนั้น ๆ ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือ เอกชน หรือท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลทั้งหมด

โรงเรียนราษฎร์ หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา

โรงเรียนประชาบาล หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนท้องถิ่น

แต่ละแห่ง

สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนโดยเฉลี่ยในแต่ละระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

คนที่เรียนเก่ง หมายถึง คนที่สอบได้โดยเฉลี่ยในแต่ละระดับการศึกษาอยู่ใน

ระหว่าง ร้อยละ 25 คนแรกของชั้น

คนที่เรียนปานกลาง หมายถึง คนที่สอบได้โดยเฉลี่ยในแต่ละ ระดับการศึกษา อยู่ในระหว่าง ร้อยละ 50 คนกลางของชั้น

คนที่เรียนไม่เก่ง หมายถึง คนที่สอบได้โดยเฉลี่ยในแต่ละ ระดับการศึกษา อยู่ในระหว่าง ร้อยละ 25 คนสุดท้ายของชั้น

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้คือ

ประถมศึกษาตอนต้น หมายถึง การศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า

ประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 7 หรือเทียบเท่า

มัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า

มัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือ การศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่ง เป็นการศึกษาก่อนศึกษาต่อจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นเวลา 2 หรือ 3 ปี หรือเทียบเท่า

อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด หมายถึง ระดับการศึกษาที่ทั่ว อย่างประชากรได้เข้าศึกษา เป็นครั้งสุดท้าย และสอบไล่ได้ในระดับนั้น แบ่งตัวอย่าง ประชากรตามระดับการศึกษาขั้นสูงสุด เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีการศึกษาขั้นสูงสุดตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีการศึกษาขั้นสูงสุดตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับอนุปริญญา

กลุ่มที่ 3 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีการศึกษาขั้นสูงสุดตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลงมา

คหกรรม หมายถึง หลักกรรม หรือ หลักการที่ข้าราชการยึดมั่นในการปฏิบัติงาน

## วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในสมัย 200 กว่าปีมาแล้ว คนเรามักใช้ระดับชั้นทางสังคมและประเพณีเป็นองค์ประกอบในการที่จะตัดสินว่า บุคคลนั้น ๆ ควรจะมีอาชีพอะไร คนหนุ่มสาวในสมัยนั้นมักจะประกอบอาชีพตามอาชีพของบรรพบุรุษ แต่ในปัจจุบันนี้ การเลือกอาชีพของบุคคลได้เปลี่ยนแนวความคิดไป และถือว่าการเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังจะเห็นว่าตามโรงเรียนต่าง ๆ มักจะตั้งบริการแนะแนวการเลือกอาชีพให้นักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์มากในการที่ทำให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจของตน ในเรื่องนี้ ลี. ซี. เดทตัน (Lee C. Deighton) ได้ศึกษาถึงเกณฑ์ที่จะนำมาช่วยตัดสินการเลือกอาชีพและตัดสินความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคล คือ

1. การศึกษา เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จในอาชีพของบุคคลได้เป็นอย่างดี คนที่มีการศึกษาจะสามารถทำงานได้ดีและได้รับงานในระดับที่ดีกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย
2. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ก็เป็นอีกเกณฑ์หนึ่งที่จะตัดสิน โอกาสที่บุคคลจะได้เรียนรู้ หรือ โอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะและความสนใจของตน เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้
3. สถิติปัญญา มีความสัมพันธ์กับการศึกษาและฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก คนที่มีสติปัญญาสูงมักจะสังเกตได้จากประสบการณ์ทางการศึกษา
4. ความถนัดเฉพาะอย่างของแต่ละบุคคล
5. ความสนใจของแต่ละบุคคล ความสนใจจะเป็นตัวทำนายที่ดี ในการตัดสินการเลือกอาชีพของเด็กชายและหญิง แต่อย่างไรก็ตามความสนใจก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมด้วย จะเห็นได้ว่าการศึกษาก็เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความสำเร็จในอาชีพของบุคคลได้เป็น

---

<sup>9</sup>Lee. C. Deighton, The Encyclopedia of Education Vol 9, (The Macmillan Company), pp. 529 - 531.

อย่างนี้ และในเรื่องนี้นั้น วิกิยา โภาที<sup>10</sup> ก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับ การศึกษาและลักษณะงานอาชีพของประชากรในพระนคร พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ กันจะมีรายได้แตกต่างกัน และแตกต่างกันในทุกลักษณะอาชีพ ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะได้รับรายได้ สูงและผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะได้รับรายได้น้อย โดยพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับเกินกว่าวิชาชีพ ชั้นสูง จะมีรายได้สูงสุดเกือบทุกลักษณะอาชีพ นอกจากนี้ อเลน เลสลีย์ พอลลอค<sup>11</sup> (Alan Leslie Pollock) ก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ตัวแปรทางการศึกษาเพื่อทำนายฐานะทาง การเงินและการงานของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ตัวแปรทางการศึกษา (Educa- tional Variable) ซึ่งมี 2 ประเภท คือ ตัวแปรวัตถุกิจ (Input Variable) ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน (School Size) ขนาดของชุมชน (Community Size) ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน (District Per Pupil Expenditure) และการจัดระบบ โรงเรียน (School Organization) กับตัวแปรระหว่าง (Intervention Variable) ประกอบด้วยหน่วยทางวิชาการ (Academic Unit) หน่วยทางวิชาชีพ (Vocational Unit) การแสดงออกทางวิชาการ (Academic Performance) และการมีส่วนร่วมใน หลักสูตร (Co-Curriculum Participation) พอลลอค ได้กล่าวถึงตัวแปรทั้ง 8 ชนิดนี้ สามารถจะนำมาเป็นตัวทำนายฐานะทางการเงิน การงาน และสังคมของบุคคลได้หรือไม่ โดยทำการศึกษาคิดตามผลของผู้ที่จบจากโรงเรียนมัธยมปลาย โคโรไลนาใต้ ในปีคริสต์ศักราช 1957 ซึ่งเป็นผู้ที่จบไปแล้ว 12 ปี ผลการวิจัยพบว่าถ้าคิดตัวทำนายแต่ละตัวแล้ว ตัวทำนาย ที่ดีที่สุดที่จะทำนายฐานะทางการเงินและการงานของบุคคลได้แก่ หน่วยทางวิชาการ แต่ไม่มี

<sup>10</sup>วิกิยา โภาที, "ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการศึกษาและลักษณะงาน อาชีพของ ประชากรในพระนคร," (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

<sup>11</sup>Alan Leslie Pollock, "The Prediction of Certain Life Out- comes from School-Related Variables," Dissertation Abstracts International Vol 31, No 10, April, 1971, p. 5042 A.



ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรทางการศึกษากับฐานะทางสังคม และพบว่า ตัวแปรระหว่าง (Intervention Variable) จะดีเท่ากับหรือดีกว่าตัวแปรวัตถุดิบ (Input Variable) ในการที่จะนำมาใช้ทำนายฐานะทั้ง 3 อย่างของบุคคล

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทางจังหวัดและนักเรียนในกรุงเทพมหานครนั้น ริชาร์ด เจ แครฟท์<sup>12</sup> (Richard J. Kraft) ได้ทำการวิจัยในปีพุทธศักราช 2510 โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทำเลที่อยู่อาศัยและความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2510 พบว่า จำนวนผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยไค้้น เป็นนักเรียนจากนครหลวงมากกว่านักเรียนจากภาคอื่น ๆ ทั้งนี้สรุปว่า อาจเนื่องมาจากทัศนคติของชาวชนบทที่มีต่อการศึกษา และค่าใช้จ่ายในการศึกษา การขาดเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ การขาดครูและอุปกรณ์การศึกษา สิ่งเหล่านี้ย่อมมีส่วนทำให้นักเรียนในชนบทไม่มีโอกาสได้ศึกษาจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่านักเรียนจากท้องถิ่นในเมืองจะมีโอกาสที่จะเข้ามหาวิทยาลัยได้ดีกว่าก็ตาม แต่ปรากฏว่าคะแนนที่นักเรียนเหล่านี้ทำได้ดีกว่านักเรียนชนบทนั้นมีเพียงวิชาภาษาอังกฤษเท่านั้น จากผลการศึกษาเรื่องนี้ ไม่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างนักเรียนในเมืองใหญ่ ๆ กับนักเรียนในชนบทในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการสอบและการศึกษาในมหาวิทยาลัย

จากงานวิจัยดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจความสำเร็จในหน้าที่การงานของบุคคลได้เป็นอย่างดี ได้มีผู้ศึกษาถึงบุคคลชั้นนำของประเทศในหลาย ๆ ประเทศว่า ผู้นำของประเทศเหล่านั้นมีการศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง คือในปีพุทธศักราช 2506 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดทำหนังสือ "ใครเป็นใครในประเทศไทย" โดยมีทั้งบุคคลที่อยู่ในและนอกวงการรัฐบาล จำนวน 3204 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จากการรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาของบุคคลเหล่านี้แล้ว พบว่า มีผู้ได้รับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีจำนวนถึง 76.96 % และ มีเพียง 23.04 % เท่านั้น ที่มีการศึกษาไม่ถึงขั้นปริญญาตรี นอกจากนี้ยัง

<sup>12</sup> แครฟท์, เรื่อง เคิม, หน้า 34 - 37, 65.

พบว่า สถาบันการศึกษาในระดับสูงสุดของคนที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปนั้น มีถึง 941 คน จบจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 302 คน มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ 202 คน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 4 คน และจบจากประเทศอังกฤษ 129 คน จากทวีปยุโรป (นอกจากอังกฤษ) 85 คน จากประเทศในทวีปเอเชีย (นอกจากไทย) 85 คน จากประเทศในทวีปอเมริกา 640 คน และจากทวีปออสเตรเลีย 4 คน<sup>13</sup> และต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1964 ฮันส์ ไดเทอร์ อีเวอร์ส<sup>14</sup> (Hans-Dieter Evers) ได้เสนอรายงานผลข้อค้นพบในการทำการศึกษาหน้า (Pilot Study) กับข้าราชการพลเรือนชั้นสูงของไทย (Higher Civil Servants in Thailand) ในปีคริสต์ศักราช 1963 จำนวน 64 คน การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยในแผนกรัฐศาสตร์และสังคมวิทยาของมหาวิทยาลัยฟรึเบอร์ก (Freiburg University) การศึกษาส่วนหนึ่งในเรื่องนี่คือการสำรวจเกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษา และทางสังคมของข้าราชการพลเรือนชั้นสูงของไทย พบว่า ข้าราชการเหล่านี้ 17 คน มีภูมิลำเนาอยู่ในพระนครและธนบุรี 13 คน มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ 21 คน มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทหรือเมืองเล็ก ๆ และอีก 13 คน ไม่บอกภูมิลำเนา ระดับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยของข้าราชการคือ มีผู้ที่จบจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศ 24 % จบจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ 56 % และไม่จบมหาวิทยาลัย 20 % ตามลำดับ ซึ่งถ้าคิดตามระดับปริญญา จะพบว่า จบปริญญาตรี 28 % ประกาศนียบัตร 17 % ปริญญาโท 20 % ปริญญาเอก 10 % ปริญญาเอกทางศาสนา (Ecclesiastical Doctorate) 3 % และไม่มีปริญญา 22 % นอกจากนี้พบว่า ผู้ที่เข้ารับราชการในปีคริสต์ศักราช 1932 และก่อนหน้านั้นมี 61 % เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้ที่เข้ารับราชการในปีคริสต์ศักราช 1932 ถึง 1935 มี 87%

<sup>13</sup> คณะรัฐประศาสนศาสตร์, เรื่อง เดิม, หน้า xvii-xviii.

<sup>14</sup> Hans-Dieter Evers, Higher Civil Servants in Thailand, (A report on a research study of the Arnold Bergstraesser Institute, Freiburg Germany, 1964), pp. 14 - 28.

ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้ที่เข้ารับราชการในปีคริสต์ศักราช 1936 ถึง 1945 มี 83 % ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย และผู้ที่เข้ารับราชการในปีคริสต์ศักราช 1946 ถึง 1963 ทั้ง 100 % เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย จะเห็นได้ว่าในระยะหลัง ๆ นั้น ข้าราชการพลเรือนชั้นสูง เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น สำหรับการศึกษานอกประเทศนั้น ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1932 ถึง 1963 นั้น พบว่า ข้าราชการที่จบจากสหรัฐอเมริกา มีมากถึง 50 % ของผู้ที่ศึกษาต่างประเทศ และ 36 % จบจากประเทศอังกฤษ นอกนั้นจบจากออสเตรเลียและฟิลิปปินส์ ข้อค้นพบที่นอกเหนือจากการศึกษาคือ พบว่า ข้าราชการพลเรือนชั้นสูงของไทยส่วนมากมีอายุระหว่าง 45 ถึง 59 ปี คือมีถึง 46 คน อีก 16 คน มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และอีก 2 คน มีอายุมากกว่า 59 ปี

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นผู้นำของไทยแล้ว ก็ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำ (Elite) ของประเทศต่าง ๆ คือ ฮาร์โรลด์ ดี. ลาสเวลล์<sup>15</sup> (Harold D. Lasswell) ได้ศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำในสมัยที่มีการปฏิวัติการปกครองของประเทศรัสเซียและจีน ปรากฏว่าชนชั้นนำของรัสเซีย (Soviet Politburo) จำนวน 27 คน เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย 9 คน ในระดับมัธยมปลาย 6 คน โรงเรียนการค้า 3 คน โรงเรียนทางศาสนา 2 คน โรงเรียนประถมศึกษา 5 คน และไม่ทราบว่าจะชั้นใด 2 คน และพบว่าชนชั้นนำของรัสเซียนั้นมาจากเขตต่าง ๆ ของรัสเซีย คือ มาจากเขตชนบท (Village) 13 คน จากเขตในเมือง (Town) 9 คน มาจากมอสโก และ เลนินกราด (ซึ่งทั้ง 2 เมืองนี้ถือว่าเป็นลักษณะเป็นนครหลวง) 3 คน และไม่ทราบอีก 2 คน จะเห็นได้ว่าชนชั้นนำของรัสเซีย มีเพียง 1 ใน 3 ที่ได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัย และส่วนมากเป็นผู้ที่มาจากเขตชนบท และจากการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำของจีน ซึ่งแบ่งเป็น 2 พรรค คือ พรรคก๊กมินตั๋ง (Kuomin tang) และพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Chinese Communist) ปรากฏว่าชนชั้นนำ

006425

<sup>15</sup>Harold D. Lasswell and Daniel Lerner, World Revolutionary Elites (Cambridge : M.I.T. Press, 1965), pp. 97 - 110, 380, 405

ของทั้ง 2 พรรค บางคนก็มีการศึกษาสูง โดยผ่านการศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศบาง  
 ทางการเมือง บางคนก็สำเร็จจากโรงเรียนการทหาร และแม้ว่าบ้านเมืองจะเต็มไปด้วย  
 ความยุ่งเหยิงทางการเมือง แต่ก็มิได้เป็นเครื่องบั่นทอนการศึกษาของชนชั้นนำของจีน  
 และแม้จีนจะเป็นประเทศยากจน และน้อยคนรอบครัวนักที่จะสามารถส่งบุตรหลานของตนเข้า  
 เรียนสูง ๆ แต่ชนชั้นนำของจีนก็เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี คือ ชนชั้นนำของพรรค  
 ก๊กมินตั๋ง 289 คน มีถึง 138 คน ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ และ 123 คน ได้รับ  
 การศึกษาในประเทศจีน ไม่ได้ได้รับการศึกษาชั้นสูง 2 คน และอีก 26 คน ไม่ทราบว่าจบ  
 การศึกษาชั้นใด ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์จีน จำนวน 42 คน มีถึง 25 คน ได้รับการศึกษา  
 จากต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาจากประเทศรัสเซีย อีก 2 คน ได้รับการศึกษาภายใน  
 ประเทศ ไม่ได้ได้รับการศึกษาชั้นสูง 2 คน อีก 13 คน ไม่ทราบว่าจบการศึกษาชั้นใด ส่วน  
 การศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำของเยอรมันในสมัยปฏิวัติการปกครอง (Nazi) นั้น คาร์เนียด  
 เลอร์เนอร์<sup>16</sup> (Daniel Lerner) ได้ศึกษาจากชนชั้นนำ จำนวน 159 คน โดยทำการสุ่ม  
 จากรายชื่อสมาชิกพรรคนาซีทั้งหมด จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม  
 (Random Sample) ได้รับการศึกษาดังนี้คือ จบจากมหาวิทยาลัย จำนวน 60.4 % จบ  
 จากวิทยาลัยเทคนิค 7.6 % โรงเรียนอาชีวศึกษา 3.0 % โรงเรียนการค้า 11.3 %  
 โรงเรียนมัธยมปลาย 12.6 % และโรงเรียนมัธยม (Grade School) 5 %

ต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1954 มอร์โรว์ เบอเกอร์<sup>17</sup> (Morroe Berger) ได้  
 ศึกษาข้าราชการชั้นหัวหน้า จากกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค  
 และส่วนท้องถิ่น ของประเทศอียิปต์ จำนวน 249 คน หรือ ร้อยละ 16 ของข้าราชการจาก  
 หน่วยที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด และทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล พบว่า  
 ข้าราชการชั้นหัวหน้าของอียิปต์ กว่า 90 % มีอายุระหว่าง 36 ถึง 55 ปี และจำนวน 3 ใน 4

<sup>16</sup>Lasswell, op.cit., pp. 195, 216, 303

<sup>17</sup>Morroe Berger, Bureaucracy and Society in Modern Egypt  
 (Princeton : Princeton University Press, 1957), pp. 40 - 44.



เป็นผู้ที่อยู่ในเขตในเมือง (Urban Area) ในเรื่องการศึกษานั้นมีเพียง 0.4 % เท่านั้นที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา 11.6 % จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 77.1 % จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ 10.9 % ได้รับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จะเห็นได้ว่ามีถึง 88 % ของจำนวนข้าราชการที่ทำการสัมภาษณ์นั้น ได้รับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และจากจำนวนผู้ที่จบมหาวิทยาลัยนั้น มีถึง 84 % จบจากมหาวิทยาลัยในประเทศอียิปต์ มีเพียง 16 % เท่านั้น ที่จบจากต่างประเทศ นอกจากนี้แล้วก็มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำของอินเดีย คือ ริชาร์ด พี ทาบ<sup>18</sup> (Richard P. Taub) ได้ศึกษาในปี คริสตศักราช 1962 ถึง 1964 โดยทำการศึกษาเฉพาะในเมือง บhubaneswar (Bhubaneswar) ชนชั้นนำของเมืองนี้ประกอบด้วยบุคคลอาชีพต่าง ๆ คือ ข้าราชการฝ่ายบริหาร นักการเมือง นักธุรกิจ วิศวกร นักวิชาการ จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการฝ่ายบริหารเป็นผู้ที่อยู่ในเขตในเมืองมากกว่าบุคคลอาชีพอื่น แต่ถรรวมทุกอาชีพแล้ว ปรากฏว่ามีจำนวนคนที่มาจากเขตชนบท (Village) 30 คน มาจากเขตในเมือง (Town) 30 คน มาจากเมืองใหญ่ (City) 8 คน สำหรับในเรื่องการศึกษาของบุคคลเหล่านั้น พบว่าข้าราชการฝ่ายบริหาร 28 คน ได้รับการศึกษาถึงขั้นปริญญาโท และมีปริญญาทางกฎหมาย 16 คน นักวิชาการ 5 ใน 9 คน ได้รับปริญญาเอก มีวิศวกรเพียงคนเดียวในจำนวน 12 คน ที่ได้รับการศึกษาถึงขั้นปริญญาตรี นักการเมือง ก็มีเพียง 4 ใน 10 คน ที่ได้รับการศึกษาถึงขั้นปริญญาตรีหรือสูงกว่า และนักธุรกิจ 3 คน ไม่มีใครได้รับการศึกษาถึงขั้นปริญญาตรีเลย

จากการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นนำของประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าชนชั้นนำของประเทศนั้นส่วนมากจะได้รับการศึกษาขั้นสูงถึงชั้นมหาวิทยาลัย เช่น ข้าราชการพลเรือนชั้นสูงของไทยก็มีถึง 78 % ชนชั้นนำของจีนพรรคก๊กมินตั๋ง ก็มีกว่า 90 % ชนชั้นนำของอียิปต์ก็มีถึง 88 % ส่วนที่ว่าชนชั้นนำส่วนมากจะมาจากเขตในเมืองหรือชนบทนั้น ยังสรุปเป็นส่วนรวมไม่ได้ เพราะชนชั้นนำบางประเทศ เช่น ชนชั้นนำของรัสเซีย ส่วนมากจะมาจากเขตชนบท ชนชั้นนำของ

<sup>18</sup>Richard P. Taub, Bureaucrats under stress (Berkeley: University of California Press, 1969), pp. 18, 71 - 73.

อียิปต์ ส่วนมากถึง 3 ใน 4 เป็นผู้ที่อยู่ในเขตในเมือง และจากการศึกษาเกี่ยวกับชนชั้นว่า  
นั้น ส่วนมากก็ศึกษาเฉพาะกับระดับการศึกษาชั้นสูงสุด และเสนอค่าการกระจายร้อยละ เท่านั้น  
ยังไม่มีผู้ใดศึกษาถึงความสัมพันธ์ของ เขตที่ตั้งของ โรงเรียนในทุกระดับการศึกษา ว่ามีความ  
สัมพันธ์กับการเป็นชนชั้นผู้นำหรือไม่ ผู้วิจัยมีความสนใจเรื่องนี้มาก จึงได้ทำการศึกษาภูมิหลัง  
ทางการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่